Öğretici Metinler ve Gerçekliğin Ele Alınışı

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 **Ö – E – Ö – E – Ö**

Öğretici metin bilgi verir; edebî metin estetik etki uyandırır.

2 **A) Makale**

Makale, bir konuda bilgi vermek ya da bir düşünceyi kanıtlamak amacıyla yazılır; diğerleri kurmaca edebî metinlerdir.

3 **öğretici (bilgilendirici)**

Öğretici metinler düşünce merkezlidir.

4 **D – Y – D – Y**

Kurmaca edebî metinlere özgüdür. Anı, yaşanmış olayları aktaran öğretici bir türdür.

5 **B) Ege Denizi, Türkiye'nin batısında yer alır.**

Ege Denizi'nin konumu herkesçe doğrulanabilen bir bilgidir; diğerleri kişisel beğeni bildirir.

6 **D) Bu kitabın kapağı, raftaki en şık kapak.**

"En şık" ifadesi kişiden kişiye değişen bir beğeniyi yansıtır.

7 **1–c 2–e 3–d 4–a 5–b**

Biyografide anlatıcı başkasıdır; otobiyografide kişi kendi hayatını anlatır.

8 **Metinde anlatılmak istenenin yoruma gerek kalmadan açık ve doğrudan biçimde söylenmesidir.**

Açık iletide okurun sezmesi ya da yorumlaması gereken gizli bir anlam yoktur.

9 **A) Bilgi vermek**

Metin, suyun vücuttaki görevleri hakkında açık ve nesnel bilgi verir.

10 **Örnek: Amaç bilgiyi doğru aktarmak olduğu için okurun metni herkesle aynı biçimde anlaması gerekir.**

Farklı yorumlara açık bir dil, bilginin yanlış anlaşılmasına yol açabilir.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **D) 1. metin gerçekliği olduğu gibi aktarırken 2. metin onu anlatıcının duygu ve anılarıyla yeniden kurar.**
1. metin öğretici, 2. metin benzetme ve anılarla örülmüş edebî bir metindir.

12 **C) III**
"Bence ... en huzurlu köşesi" ifadesi kişisel bir değerlendirmedir.

13 **N – Ö – Ö – N – N**
Kanıtlanabilen bilgiler nesnel, beğeni ve duygu bildirenler özneldir.

14 **B) Sözcüklerin çoğunlukla mecaz ve imgelerle çok anlamlı kullanılması**
Çok anlamlılık, mecaz ve imge edebî metinlere özgüdür.

15 **E) Günlük**
Tarih atılarak, o güne ait olayların ve duyguların yazıldığı metin günlüktür.

16 **C) Biyografi**
Bir kişinin hayatı başka biri tarafından üçüncü kişi ağzından anlatılmıştır.

17 **D – Y – D – Y**
Eleştiri eserin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirir. Anı ve gezi gibi türlerde öznel değerlendirmeler bulunabilir.

18 **A) Eleştiri**
Bir eserin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendiren yazı eleştiridir.

19 **D) Hikâye**
Hikâye, gerçek hayattan beslense de olay ve kişileri hayal gücüyle kurar.

20 **Örnek: Öğretici metinler bilgi vermeyi amaçlar ve açık, tek anlamlı bir dil kullanır. Edebî metinler ise estetik bir etki uyandırmayı amaçlar ve mecaz, imge gibi unsurlarla çok anlamlı bir dil kullanır.**
Karşılaştırmada her iki ölçütün de yer alması beklenir.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **B) Öğretici metinlerde okurun metne kendi anlamını yüklemesi amaçlanır.**
Parçaya göre okurun çıkaracağı anlam yazarın anlamıyla örtüşmelidir; okurun kendi anlamını yüklemesi edebî metinlere özgüdür.

22 **E) V**

"Dünyanın en büyüleyici manzarası" kişisel bir beğeniyi dile getirir, kanıtlanamaz.

23 **C) I ve II**

"Yer kabuğu, sismograf, fay hattı" terimdir; metin öğretici olduğu için söz sanatlarına dayanmaz.

24 **E) Öğretici metin konuyu açık, nesnel ve anlaşılır bir dille okurun bilgisine sunar.**

Boşluktan sonraki "Şiir ise" ifadesi, öncesinde öğretici metnin özelliklerinin anlatılmasını gerektirir.

25 **B) "Mardin'in taş evleri arasında dolaşırken sanki zamanda geriye yolculuk ediyordum; akşam ezanı okunurken içimi tarif edemediğim bir huzur kapladı."**

Gezi yazısından alınmış bu parçada yazar hem bir yeri tanıtır hem de kendi duygularını aktarır.

26 **E) 1. metinde anlatıcının kişisel anılarına yer verilmiştir.**

1. metin çay üretimini nesnel olarak anlatır; kişisel anıya yer vermez.

27 **C) Öğretici metinler, öznellik ve terim yoğunluğu bakımından kendi içinde farklılık gösterir.**

Parça, aynı gruptaki iki türün dil ve öznellik bakımından ayrıldığını anlatır.

28 **A) Öğretici metinlerin de sanatlı ve süslü bir dille yazılması gerektiği**

Yazar, "Oysa" diyerek süslü öğretici metin fikrine karşı çıkar.

29 **Örnek: Bu köprü 1970 yılında yapılmıştır ve 800 metre uzunluğundadır.**

Nesnel cümlede ölçülebilen ve kanıtlanabilen bilgiler yer almalıdır.

30 **D) Bu şehrin en lezzetli yemekleri eski çarşıdaki lokantalarda yapılır.**

Lezzet kişiden kişiye değişen bir değerlendirmedir; diğer cümleler kanıtlanabilir bilgiler içerir.